

Vergaderjaar 1993-1994

23 544

Wijziging van de Wet toezicht kredietwezen 1992 en van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 in verband met het versterken van het toezicht op kredietinstellingen en verzekeraars die deel uitmaken van een groep

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Inleiding

Op 3 mei 1993 heeft ondergetekende de Tweede Kamer per brief¹ geïnformeerd over de beleidsvoornemens met betrekking tot het toezicht op banken en verzekeraars die deel uitmaken van financiële conglomeraten². Als een van de vervolgacties is in die brief onder meer een wijziging van de Wet toezicht kredietwezen 1992 (Wtk 1992)³ en de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 (Wtv 1993)⁴ aangekondigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe de in het vooruitzicht gestelde wijzigingen in beide genoemde wetten aan te brengen. Ondergetekende meent dat aldus, waar het de wetgeving betreft, in de noodzakelijke versterking van het toezicht op banken en verzekeraars die deel uitmaken van een groep⁵ wordt voorzien.

Voor een goed begrip wordt erop gewezen dat de voorziene wetswijzigingen gevolgen hebben voor iedere groep waar een bank of een verzekeraar deel van uitmaakt. Dit betekent dat de wetswijzigingen een bredere toepassing hebben dan alleen in het geval van financiële conglomeraten. Hierna zal evenwel gemakshalve veelal alleen over financiële conglomeraten worden gesproken.

Door ondergetekende wordt er aan herinnerd dat bij verschillende gelegenheden en met verschillende intensiteit over de onderhavige materie met de Tweede Kamer van gedachten is gewisseld. Met name bij de behandeling van de Wtk 1992 heeft ondergetekende vast kunnen stellen dat de Tweede Kamer met hem doordrongen was van het feit dat in het kader van het toezicht een adequaat antwoord op de ontwikkeling van financiële conglomeraten moest worden geformuleerd. De breed ondersteunde motie Van Rijn-Vellekoop was daar de bevestiging van. In overeenstemming hiermee meent ondergetekende erin geslaagd te zijn met het pakket beleidsvoornemens én het onderhavige wetsvoorstel zo'n adequaat antwoord te hebben geformuleerd. Gelet op het voorgaande hoopt ondergetekende dat het wetsvoorstel op een vlotte parlementaire behandeling kan rekenen waardoor het mogelijk zou zijn de onderhavige

¹ Kamerstukken II 1992/93, 22 800 IXB, nr. 44.

² Onder «financieel conglomeraat» wordt verstaan een groep waarvan: i) banken en verzekeraars deel uitmaken; ii) de bank- en verzekeringsactiviteiten in het totaal gezien een aanzienlijk belang (meer dan 50 procent) uitmaken; en iii) ten minste één in Nederland gevestigde bank of verzekeraar deel uit maakt.

³ Wet van 23 december 1992, Stb. 722.

⁴ Kamerstukken II 1992/93, 23 199, nr. 2.

⁵ Met «groep» wordt bedoeld op het begrip groep als omschreven in artikel 24b van het Burgerlijk Wetboek.

wijzigingswet tegelijk met de Wtv 1993 op 1 juli 1994 in werking te doen treden.

Volledigheidshalve zij nog opgemerkt dat het wetsvoorstel in samenspraak met de Nederlandsche Bank (hierna: Bank) en de Verzekeringkamer is opgesteld.

Daarnaast zijn de Nederlandse Vereniging van Banken en het Verbond van Verzekeraars in de gelegenheid geweest hun commentaar te leveren. In een vroeg stadium is dat gebeurd aan de hand van een concept van de notitie «Beleidsvoornemens inzake financiële conglomeraten en het toezicht op banken en verzekeraars», waarvan de definitieve versie is opgenomen in Bijlage A.* Uit de gesprekken die toen zijn gevoerd, kan, zoals eerder gemeld, worden vastgesteld dat ook betrokkenen het belang van de beleidsconclusies en de voorgestelde toezichtmaatregelen inzien. Later is het wetsvoorstel plus memorie van toelichting ook in concept ter becommentariëring aan de Nederlandse Vereniging van Banken en het Verbond van Verzekeraars voorgelegd. Hoewel de representatieve organisaties slechts een korte tijd kon worden gegund om commentaar te leveren, zijn zij daartoe wel in staat geweest. Ondergetekende is hen daarvoor erkentelijk en heeft met het commentaar rekening gehouden.

Ten aanzien van de adviezen van de Bank en de Verzekeringkamer alsmede de commentaren van de Nederlandse Vereniging van Banken en het Verbond van Verzekeraars wordt overigens verwezen naar Bijlage B.*

2. Voorgeschiedenis

Zoals bekend is per 1 januari 1990 het zogenaamde «structuurbeleid bank-/verzekeringswezen» geliberaliseerd.⁶ In concreto betekende dit dat het vanaf die datum banken en verzekeraars niet langer à priori verboden is om samen te gaan. Sedertdien hebben zich in Nederland verschillende «bank/verzekeraar»-combinaties gevormd. Thans kennen we in Nederland de volgende 11 financiële «bank/verzekeraar» conglomeraten.⁷

Algemeen gemengde financiële concerns^a

Internationale bank	:	ING Bank
Nederlanden Groep		tevens omvattende:
		Postbank
		NMS Spaarbank
		Crediet en Effectenbank
		Westland/Utrecht
		Hypotheekbank
		Nationale Nederlanden
		Financiële
		Diensten
		Vola
		Amstgeld

* Bijlagen ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

⁶ Kamerstukken II 1988/89, 20 800 IXB, nr. 61; en kamerstukken II 1989/90, 21 300 IXB, nr. 11.

⁷ In het schema zijn de Nederlandse financiële «bank/verzekeraar» conglomeraten telkens kort beschreven door het noemen van banken en/of verzekeraars die van een conglomeraat deel uitmaken. Er moet volledigheidshalve evenwel op worden gewezen dat deze conglomeraten vaak uit veel meer onderdelen bestaan, waaronder ook nog andere banken en/of verzekeraars.

	verzekeraar	:	ING Verzekeringen tevens omvattende: Nationale Nederlanden Leven Nationale Nederlanden Schade Nationale Nederlanden Zorg RVS Verzekeringen Tiel Utrecht verzekeringen Postbank Verzekeringen De Nationale Borg Nederlandse Reassurantie Groep
Reaal Groep	bank	:	Algemene Spaarbank Nederland Hollandse Koopmansbank
	verzekeraar	:	Reaal Verzekeringen Concordia Beheer De Centrale

Gemengde financiële concerns met een primair verzekeringskarakter

Aegon	bank	:	FGH Bank Bank van Haften Labouchère Sparbeleg Bank
Fortis ^b	bank	:	VSB Groep ^c
OHRA	bank	:	OHRA Bank
Delta Lloyd	bank	:	Delta Lloyd Bank
Stad Rotterdam	bank	:	SR Bank Bouwkas Rohyp
Levob Verzekeringen	bank	:	OV Bank
Avéro Centraal Beheer (inclusief: VEZENO)	bank	:	Centraal Beheer Bank Staten Bank Holland

Gemengde financiële concerns met een primair bancaire karakter

Rabo Nederland	verzekeraar	:	Interpolis
ABN Amro	verzekeraar	:	ABN Amro Schadeverzekeringen (voorheen: Amrorisco)

^a De financiële conglomeraten zijn conform het Protocol onderverdeeld in: «algemeen gemengde financiële concerns», «gemengde financiële concerns met een primair verzekeringskarakter» en «gemengde financiële concerns met een primair bancaire karakter».

^b Fortis omvat de gezamenlijke activiteiten van de AG Groep en NV AMEV.

^c VSB Groep omvat naast de VSB Bank en de CDK Bank verschillende lokale/regionale spaarbanken.

Deze ontwikkeling van financiële conglomeraten waarin banken en verzekeraars samenwerken, is niet tot Nederland beperkt gebleven. In het «Memorandum inzake het per 1 januari 1990 te voeren structuurbeleid»⁸ werd ter zake al op twee relevante factoren gewezen. Ten eerste werd geconstateerd dat in een groot aantal lid-staten tegen het samengaan van banken en verzekeraars geen belemmeringen bestaan. Ten tweede werd toen reeds onderkend dat de financiële instellingen zich op verschillende wijzen aan het voorbereiden waren op de interne markt. De ervaring leert inmiddels dat in de meeste lid-staten financiële instellingen, waaronder ook banken en verzekeraars, inderdaad tot nauwere samenwerking zijn gekomen. Ook de vorming van financiële conglomeraten komt in de andere lid-staten voor.

⁸ Kamerstukken II 1988/89, 20 800 IXB, nr. 61.

De liberalisatie van het structuurbeleid in Nederland had tevens tot gevolg dat de Bank en de Verzekeringskamer tot een afstemming van beider toezicht kwamen om beter toegerust te zijn voor het toezicht op conglomeraat-banken en -verzekeraars. Medio 1990 heeft dit geresulteerd in het zogeheten Protocol.⁹ De toepassing van dit Protocol op financiële conglomeraten heeft de Bank en de Verzekeringskamer in staat gesteld om de conglomeraat-omgeving van een bank of verzekeraar bij het toezicht op die bank respectievelijk verzekeraar te betrekken. Al eerder is gemeld dat dit Protocol in de praktijk naar tevredenheid functioneert.¹⁰

Buiten de gememoreerde gedachtenwisselingen tussen Tweede Kamer en ondergetekende, heeft een tweetal ontwikkelingen ertoe geleid dat recentelijk opnieuw is bezien of het toezicht voldoende is toegerust om adequaat toezicht te houden op banken en verzekeraars die van een financieel conglomeraat deel uitmaken.

Allereerst is dat het voortschrijdend inzicht bij de Bank en de Verzekeringskamer sedert de totstandkoming van het Protocol. Bedoeld inzicht heeft zich deels door de opgedane ervaringen met het Protocol, deels door de verdere ontwikkeling van zulke conglomeraten en deels door de internationale gedachtenvorming verder ontwikkeld.

Daarmee is tevens de tweede, niet onbelangrijke aanleiding genoemd: de internationale gedachtenvorming. De toezichtsimplificaties van het ontstaan van financiële conglomeraten staan de laatste tijd hoog op de agenda van verschillende internationale gremia van toezichthouders, te weten: het Raadgevend Comité voor het Bankwezen (EG), het Comité voor het verzekeringswezen (EG), het Bazelse Comité van banktoezichthouders (G-10), de Conferentie van Verzekeringstoezichthouders van de Europese Economische Gemeenschap en de Internationale Organisatie van Effectentoezichthouders (IOSCO). Tot nu toe hebben de activiteiten in internationaal verband zich met name toegespitst op het in kaart brengen van de materie en het beschrijven van aandachtspunten voor het toezicht. Inmiddels lijkt het stadium te zijn bereikt dat de verschillende gremia c.q. toezichthouders het eens zijn over de voor het toezicht relevante aandachtspunten en zich nu beraden op de daaraan te verbinden beleidsconclusies. Zo zullen in de tweede helft van dit jaar het Raadgevend Comité voor het Bankwezen en het Comité voor het Verzekeringswezen gezamenlijk over deze materie overleggen. Bovendien heeft de Europese Commissie in het wetgevingsprogramma van dit jaar een richtlijnvoorstel inzake financiële conglomeraten voorzien.¹¹ Voorts is eind 1992 onder auspiciën van het Bazelse Comité van banktoezichthouders de zogeheten «De Swaan-groep» met experts uit verschillende toezichtdisciplines van start gegaan.

Naar het zich thans laat aanzien, zullen genoemde gremia op z'n vroegst in de loop van dit jaar met concrete aanbevelingen komen. Ook de besprekingen over genoemde richtlijn inzake financiële conglomeraten zullen naar verwachting pas tegen het eind van dit jaar van start gaan.

Met betrekking tot deze internationale en communautaire activiteiten is ondergetekende van mening dat daaraan veel waarde moet worden gehecht. Gegeven het internationale karakter van financiële markten alsook de internationale samenstelling van financiële conglomeraten, is het van belang in internationaal verband te komen tot gecoördineerde en geharmoniseerde toezichtsmaatregelen inzake banken en verzekeraars die van financiële conglomeraten deel uitmaken. In dit licht is het dan ook goed te constateren dat vanuit Nederland een actieve bijdrage aan de gedachtenvorming in de diverse internationale gremia wordt geleverd.

⁹ Kamerstukken II 1990/91, 21 800 IXB, nr. 4.

¹⁰ Kamerstukken II, 1991/92, 22 300 IXB, nr. 2, p. 21; en kamerstukken II 1992/93, 22 800 IXB, nr. 44.

¹¹ PbEG van 6 mei 1993, nr. C 125, p. 16.

Ondergetekende is van mening dat de einduitkomsten van de internationale gedachtenvorming niet moeten worden afgewacht. De voortschrijdende ontwikkeling van financiële conglomeraten en in het verlengde daarvan de constatering dat deze noopt tot aanpassingen in het toezichtsinstrumentarium, zou een afwachterende houding niet rechtvaardigen. Daarbij speelt mede een rol dat er nog geen uitzicht is op het gereed komen van de einduitkomsten van de internationale gedachtenvorming.

Ondergetekende heeft al bij de behandeling van de verzelfstandiging van de Verzekeringskamer aangekondigd zich op een en ander te oriënteren.¹² Bij de behandeling van de Rijksbegroting 1993 Hoofdstuk IXB en bij de behandeling van de Wtk 1992 heeft ondergetekende voorts toegezegd dat Financiën overleg met de Bank en de Verzekeringskamer zou gaan voeren over het toezicht op banken en verzekeraars die deel uitmaken van een financieel conglomeraat.

Dit zogeheten tripartite overleg heeft in de eerste maanden van dit jaar plaatsgevonden en heeft geresulteerd in een aantal gezamenlijk gedragen beleidsconclusies en in voorstellen voor een aantal aanvullende toezichtmaatregelen.¹³

Aanvankelijk lag het in de bedoeling het tripartite overleg te voeren aan de hand van een evaluatie van het Protocol door beide toezichthouders.¹⁴ Gelet op de voortschrijdende discussie in de internationale gremia van toezichthouders alsook op de toenemende aandacht die nationaal voor deze materie werd gevraagd, is echter voor een bredere aanpak gekozen door de in de internationale gremia geïdentificeerde aandachtspunten als leidraad te gebruiken. Behalve dat hierdoor de aansluiting met de internationale gedachtenvorming wordt gewaarborgd, heeft deze bredere aanpak ook als voordeel dat Nederland met de geformuleerde beleidsconclusies en toezichtmaatregelen een voorttrekkersrol kan vervullen in de verdere internationale gedachtenbepaling.¹⁵

Ondergetekende gaat er vanuit dat een eventuele EG-richtlijn op dit terrein niet tot ingrijpende wijzigingen in de Nederlandse aanpak zal leiden.

3. Algemene benadering

Bij het tripartite overleg tussen Financiën, de Bank en de Verzekeringskamer heeft als uitgangspunt gegolden dat bedrijfseconomisch toezicht wordt uitgeoefend met het oog op de bescherming van de belangen van de bankcrediteuren, verzekeringnemers, verzekerden en gerechtigden op uitkeringen. De basisgedachte is, evenals bij het Protocol, dat

- op een conglomeraat-bank door de Bank het toezicht wordt uitgeoefend ingevolge de Wtk 1992; en
- op een conglomeraat-verzekeraar door de Verzekeringskamer het toezicht wordt uitgeoefend ingevolge de Wtv 1993.

De conglomeraat-holding zelf komt als zodanig niet onder toezicht te staan, tenzij de holding zelf een onder toezicht staande bank of verzekeraar is.

In het tripartite overleg is tevens vastgesteld dat alleen toezicht op de conglomeraat-banken en -verzekeraars onvoldoende waarborgen biedt voor de bescherming van eerdergenoemde belangen. Geconstateerd is dat de Bank en de Verzekeringskamer ten minste in staat dienen te zijn om de andere onderdelen van het conglomeraat bij het toezicht op een conglomeraat-bank of -verzekeraar te betrekken. Aldus kunnen de Bank en de Verzekeringskamer risico's bij andere conglomeraat-onderdelen tijdig onderkennen en eventueel bij de betrokken bank of verzekeraar maatregelen treffen om een nadelige invloed van die risico's op die bank of verzekeraar te voorkomen. Daarnaast is vastgesteld dat ten behoeve van het toezicht op een conglomeraat-bank of -verzekeraar ook recht-

¹² Handelingen II 1992, pp. 86-5237.

¹³ Kamerstukken II 1992/93, 22 800 IXB, nr. 44.

¹⁴ Kamerstukken II 1992/93, 22 800 IXB, nr. 2, p. 18; kamerstukken II 1992/93, 22 665, nr. 6, p. 38; en Kamerstukken II 1992/93, 22 665, nr. 9, p. 19.

¹⁵ Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat Nederland al eerder met het Protocol veel andere landen vooruit was en daarmee ook een zekere voorttrekkersrol vervulde. Gegeven het feit dat ook nu de meeste landen nog geen concrete maatregelen kennen voor van financiële conglomeraten deel uitmakende banken en verzekeraars, lijkt het ook nu mogelijk een voorttrekkersrol te vervullen.

streeks aan het conglomeraat enkele eisen zullen moeten worden gesteld, bijvoorbeeld ten aanzien van de deskundigheid en betrouwbaarheid van bestuurders van de conglomeraat-holding, de zeggenschapsstructuur binnen het conglomeraat, en de kapitalisatie van de conglomeraat-holding.

Tenslotte is in het tripartite overleg het uitgangspunt geformuleerd dat de Bank en de Verzekeringskamer niet alleen de Nederlandse maar ook, voor zover zij dat noodzakelijk en – in samenwerking met collega-toezichthouders in andere landen – mogelijk achten, de buitenlandse conglomeraat-onderdelen in hun beschouwing van het financiële conglomeraat zullen betrekken.¹⁶

4. Aandachtspunten

Reeds eerder werd opgemerkt dat de gedachtenvorming in diverse internationale gremia van toezichthouders heeft geleid tot een consensus over de aandachtspunten die voor het toezicht relevant zijn ingeval banken en verzekeraars deel uitmaken van een financieel conglomeraat. Deze aandachtspunten zijn: bestuurlijke integratie, organisatorische integratie en transparantie van de conglomeraatstructuur, belangenconflicten, dubbele hefboomwerking, besmettingsgevaar en toezichtsarbitrage. In de als Bijlage A bij deze memorie van toelichting gevoegde notitie «Beleidsvoornemens inzake financiële conglomeraten en het toezicht op banken en verzekeraars» – die als zodanig integraal deel van deze memorie van toelichting uitmaakt – is ieder aandachtspunt beschreven en zijn per aandachtspunt beleidsconclusies en toezichtsmaatregelen geformuleerd. Ten aanzien van twee van de genoemde aandachtspunten, te weten, enerzijds, bestuurlijke integratie en, anderzijds, organisatorische integratie en transparantie van de conglomeraatstructuur, zijn wetswijzigingen noodzakelijk geacht. In de navolgende paragrafen zal dan ook uitgebreid op deze twee aandachtspunten en de daarop betrekking hebbende toezichtmaatregelen worden ingegaan.

5. Bestuurlijke integratie

Door een financieel conglomeraat kan de bestuurlijke integratie zodanig vorm worden gegeven dat de beleids/beslissingsvrijheid voor een conglomeraat-bank of -verzekeraar niet langer volledig bij de individuele, onder toezicht staande, bank of verzekeraar ligt. De bestuurlijke integratie heeft in dat geval voor het toezicht op die conglomeraat-bank of -verzekeraar het ongewenste effect dat belangrijke beslissingen ten aanzien van een conglomeraat-bank of -verzekeraar mede worden genomen door bestuurders van het conglomeraat (vaak: de bestuurders van de conglomeraat-holding), terwijl die doorgaans¹⁷ niet door de toezichthouder op hun deskundigheid en/of betrouwbaarheid zijn getoetst. Gevolg is dat de huidige «deskundigheid»- en «betrouwbaarheid»-toets voor bestuurders van een bank respectievelijk verzekeraar aan effectiviteit zal inboeten naargelang door bestuurlijke integratie ook andere personen (mede-)beleidsbepalend worden. Daarbij is mede van belang dat meer nog dan voorheen de aandacht (van de toezichthouders) uitgaat naar de integriteit van bestuurders in de financiële sector.

Met het oog daarop wordt het noodzakelijk geacht de Wtk 1992 en de Wtv 1993 uit te breiden met de mogelijkheid voor de Bank en de Verzekeringskamer om de deskundigheid en betrouwbaarheid te toetsen van die bestuurders binnen het conglomeraat die (mede-)beleidsbepalers zijn voor de betrokken bank respectievelijk verzekeraar.¹⁸ Door de toepassing van de «deskundigheid»- en «betrouwbaarheid»-toets aldus te

¹⁶ Mocht de Bank of de Verzekeringskamer op enig moment menen niet langer in staat te zijn adequaat toezicht op een bank respectievelijk verzekeraar uit te oefenen, omdat zij het buitenlandse deel van een financieel conglomeraat niet of onvoldoende in haar beschouwing van het gehele conglomeraat kan betrekken, dan beschikt de Bank respectievelijk de Verzekeringskamer over de nodige bevoegdheden om aan zo'n situatie het hoofd te bieden.

¹⁷ Alleen in het geval dat de conglomeraat-holding zelf een bank of verzekeraar is (of in het geval dat er een personele unie tussen het bestuur van de holding en het bestuur van de bank of verzekeraar bestaat), zullen de bestuurders ervan op hun deskundigheid en/of betrouwbaarheid zijn getoetst.

¹⁸ Voor een goed begrip wordt benadrukt dat het hier gaat om de toetsing van die personen binnen een conglomeraat die de facto (mede-)beleidsbepalend zijn voor de betrokken bank respectievelijk verzekeraar (maar zelf geen bestuurder van die bank of verzekeraar zijn). Een en ander is sterk afhankelijk van de concrete situatie, hetgeen door de toezichthouders van geval tot geval zal moeten worden beoordeeld. Enerzijds is het bijvoorbeeld niet per definitie zo dat bestuurders van de top-holding van een groep worden getoetst. Naarmate een bank of verzekeraar een kleiner radertje in de groep is en/of verder van de top-holding af staat, is het minder aannemelijk dat bedoelde bestuurders (mede-)beleidsbepalend zijn. Anderzijds is het evenzeer goed denkbaar dat in plaats van of zelfs naast bestuurders van de top-holding ook bestuurders van een of meer tussen-holdings worden getoetst, omdat zij (ook) (mede-)beleidsbepalend zijn.

verbreden, blijft de effectiviteit in bovenbedoelde zin gewaarborgd. Daartoe is in het kader van artikel 9 Wtk 1992 en artikel 29 Wtv 1993 inzake de vergunningverlening aan een bank respectievelijk verzekeraar voorzien, dat de vergunning niet wordt verleend, ingeval:

– de Bank respectievelijk de Verzekeringskamer van oordeel is dat de deskundigheid van één of meer personen die het dagelijks beleid bepalen van de groep waartoe de bank respectievelijk verzekeraar behoort, voor zover zij tevens uit dien hoofde het dagelijks beleid van die bank of verzekeraar mede bepalen, onvoldoende is in verband met de uitoefening van het bedrijf van kredietinstelling of het verzekeringbedrijf; of

– de Bank respectievelijk de Verzekeringskamer op grond van de voornemens onderscheidenlijk de handelingen alsmede de antecedenten van één of meer personen die het beleid bepalen of mede bepalen van de groep waartoe de bank respectievelijk verzekeraar behoort en die tevens uit dien hoofde het beleid van die bank of verzekeraar mede bepalen, van oordeel is, dat de belangen van de crediteuren of toekomstige crediteuren van die bank respectievelijk degenen die als verzekeringnemers, verzekerden of gerechtigden op uitkeringen betrokken zijn of zullen worden bij overeenkomsten van verzekering, gesloten of te sluiten met die verzekeraar in gevaar zouden kunnen komen.

In artikel 9 Wtk 1992 zijn deze nieuwe vergunningsvereisten in het eerste lid, onderdelen d en e, [Artikel I:B:1°] geformuleerd en in artikel 29 Wtv 1993 in het derde en vierde lid [Artikel II:C].

Er dient benadrukt te worden dat de «deskundigheid»-toets als zodanig niet verandert (hetgeen bijvoorbeeld moge blijken uit de verwijzing in artikel 29, derde lid, Wtv 1993 naar het eerste lid).¹⁹ Dit betekent onder meer dat de Bank en de Verzekeringskamer bij de toetsing van de «deskundigheid» van de bestuurders van het conglomeraat over een vrij ruime discretionaire bevoegdheid beschikken. In de beoordelingspraktijk is «deskundigheid» namelijk niet zozeer een «absoluut/objectief» maar veeleer een «relatief/subjectief» begrip. Daarmee wordt bedoeld dat de Bank respectievelijk de Verzekeringskamer bij de beoordeling van de «deskundigheid» van een persoon niet alleen de specifieke kwaliteiten van die persoon mee weegt maar ook bijvoorbeeld de omgeving waarbinnen die persoon gaat opereren en de specifieke taken en verantwoordelijkheden welke die persoon krijgt toebedeeld. Zoals dat thans geldt voor de bestuurders van een bank of verzekeraar, zo gaat dat op overeenkomstige wijze ook voor de bestuurders van een conglomeraat gelden.

Ter zake van de sancties verbonden aan de nieuwe vergunningvereisten wordt opgemerkt dat die op twee, elkaar aanvullende/versterkende manieren zijn vormgegeven. Allereerst kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden om in het kader van de aan de conglomeraat-holding verleende verklaring van geen bezwaar (vvgb) ex artikel 24 Wtk 1992 dan wel artikel 175 Wtv 1993 corrigerend op te treden. Mochten bedoelde personen niet langer deskundig en/of betrouwbaar worden geacht, dan kan aan de conglomeraat-holding (= vvgb-houder) ter zake een voorschrift op grond van artikel 26, zevende lid, Wtk 1992 dan wel artikel 176, zevende lid, Wtv 1993 worden gegeven waarin wordt voorgeschreven dat ten aanzien van met name aan te geven punten een bepaalde gedragslijn dient te worden gevolgd (corrigerende sanctie). Daarnaast gaat de bovenbedoelde weigeringsgrond ook als intrekingsgrond voor de vergunning dienen. Mochten bedoelde personen niet langer deskundig en/of betrouwbaar worden geacht, dan kan de vergunning van de conglomeraat-bank dan wel -verzekeraar ingevolge artikel 15, eerste lid, onder d, Wtk 1992 [Artikel I:E] respectievelijk artikel 148, onder b, Wtv 1993 worden ingetrokken. Dit laatste moet overigens worden beschouwd als een ultieme sanctie.

¹⁹ Hetzelfde geldt mutatis mutandis voor de «betrouwbaarheid»toets aan de hand van de antecedenten van personen.

Aangezien de nieuwe vergunningvereisten juist ook toepassing zullen vinden op financiële conglomeraten waar èn banken èn verzekeraars van deel uitmaken, zullen de Bank en de Verzekeringskamer met enige regelmaat met betrekking tot dezelfde personen de deskundigheid en/of de betrouwbaarheid moeten beoordelen. Met het oog daarop zullen de Bank en de Verzekeringskamer waar nodig nadere afspraken als bedoeld in artikel 68 Wtk 1992 en artikel 11 Wtv 1993 maken over het in voorkomend geval gezamenlijk beoordelen van personen.

Met de toetsing van de deskundigheid en betrouwbaarheid van bestuurders van het conglomeraat houdt verband dat, wanneer zulke bestuurders beslissingen ten aanzien van een conglomeraat-bank of -verzekeraar nemen, zij daarop door de Bank of de Verzekeringskamer moeten kunnen worden aangesproken. Om dat mogelijk te maken, dienen de Wtk 1992 en de Wtv 1993 een verschijningsplicht tegenover de Bank respectievelijk de Verzekeringskamer te bevatten voor bestuurders van het conglomeraat. De Wtv 1993 voorziet in artikel 56 juncto 55, tweede lid, reeds in een dergelijke verschijningsplicht. In de Wtk 1992 wordt nu in artikel 56a [Artikel I:J] een daarmee vergelijkbare verschijningsplicht²⁰ opgenomen, die overigens niet alleen op bestuurders van het conglomeraat van toepassing is maar ook op die van de bank zelf.

Ten aanzien van de aard van de verschijningsplicht in artikel 56 Wtv 1993 en artikel 56a Wtk 1992 kan het volgende worden opgemerkt. Allereerst is de verschijningsplicht bedoeld voor uitzonderlijke situaties en heeft deze om die reden een formeel en dwingend karakter. De desbetreffende bestuurder moet (voor overleg) bij de Bank of de Verzekeringskamer komen en alle hem gevraagde inlichtingen verschaffen. Daarmee heeft de verschijningsplicht een zekere corrigerende werking. Voorts heeft de verschijningsplicht van bestuurders van het conglomeraat, bijzondere omstandigheden daargelaten, een additioneel, subsidair en volgtijdelijk karakter in verhouding tot de verschijningsplicht van bestuurders van de betrokken bank of verzekeraar zelve. Ook staat de verschijningsplicht als zodanig los van het reguliere overleg dat, voortvloeiend uit de aard van het toezicht, tussen de Bank of de Verzekeringskamer met bestuurders van een bank respectievelijk een verzekeraar en in voorkomend geval ook met bestuurders van het conglomeraat plaatsvindt. Bovendien kunnen bestuurders van het conglomeraat slechts worden aangesproken voor zover zij in hun hoedanigheid van conglomeraat-bestuurder het (dagelijks) beleid van de betrokken bank of verzekeraar mede bepalen. Tenslotte geldt dat de Bank en de Verzekeringskamer in het kader van de uitoefening van toezicht op een conglomeraat-bank respectievelijk verzekeraar het overleg, voortvloeiend uit de aard van het toezicht, primair zullen voeren met de bestuurders van die bank respectievelijk verzekeraar. Ingeval de Bank of de Verzekeringskamer dergelijk overleg tevens wenst te voeren met bestuurders van het conglomeraat – dat wil zeggen personen die uit hoofde van hun conglomeraat-bestuurderschap het dagelijks beleid van de betrokken bank respectievelijk verzekeraar mede bepalen heeft ook dat overleg in beginsel een aanvullend karakter.

6. Organisatorische integratie en transparantie van de conglomeraatstructuur

Binnen een financieel conglomeraat kan van een zodanige organisatorische integratie sprake zijn dat de organisatorische structuur waarin de

²⁰ Ter zake wordt opgemerkt dat de verschijningsplicht als geformuleerd in artikel 56 Wtv 1993 nog uit de tijd van de Wet op het Levensverzekeringsbedrijf, Stb. 1922, 716, stamt. In het kader van de opeenvolgende toezichtswetten op het verzekeringsbedrijf is nooit aanleiding gezien om deze bepaling te herzien. Voor het doel dat de verschijningsplicht in het onderhavige kader heeft, is het echter niet nodig zo'n uitgebreide bepaling ook in de Wtk 1992 op te nemen. Met het oog daarop is er voor gekozen in artikel 56a Wtk 1992 een verschijningsplicht op te nemen die materieel gelijkwaardig is aan die in artikel 56 Wtv 1993.

activiteiten van het conglomeraat in de praktijk plaatsvinden, sterk afwijkt van de juridische structuur waarbinnen die activiteiten zijn ingebed. Bedoelde organisatorische structuur zou de toezichthouders in bepaalde opzichten kunnen belemmeren bij het uitoefenen van het toezicht op de conglomeraat-banken en -verzekeraars die binnen zo'n structuur opereren. Zo zou een organisatorische structuur waarin het voor de toezichthouders onmogelijk is of ernstig bemoeilijkt wordt om te traceren aan welke risico's een bank of verzekeraar blootstaat, een serieuze belemmering voor de uitoefening van het toezicht kunnen vormen. Evenzeer zou een organisatorische structuur waarin het besluitvormingsproces voor de toezichthouders diffuus is, een belemmering kunnen zijn, aangezien zij dan niet of in onvoldoende mate kunnen beoordelen of de gezonde en prudente bedrijfsvoering van de bank of de verzekeraar van buitenaf in nadelige zin wordt beïnvloed.

Om dergelijke situaties tegen te gaan bevatten de Wtk 1992 en de Wtv 1993 reeds de nodige waarborgen. Artikel 64, eerste lid, Wtv 1993 bepaalt dat een verzekeraar geen ander bedrijf dan hetzij het schadeverzekeringsbedrijf hetzij het levensverzekeringsbedrijf mag uitoefenen.²¹ Derhalve dient het bank- en het verzekeringsbedrijf binnen een conglomeraat altijd in gescheiden juridische entiteiten te worden verricht. Voorts voorziet artikel 22 Wtk 1992 in de mogelijkheid om aan de administratieve organisatie van banken eisen te stellen, terwijl artikel 70 Wtv 1993 met diezelfde mogelijkheid wordt uitgebreid [Artikel II:F]. Dergelijke eisen zouden er onder meer op gericht moeten zijn dat voor de Bank respectievelijk de Verzekeringskamer altijd ondubbelzinnig vaststaat welke financiële risico's waar worden gelopen (actief-, passief- en buiten-de-balans-posten). Met name in geval van conglomeraat-banken en -verzekeraars worden bovenstaande toezichtregels als belangrijke waarborgen voor de adequate uitoefening van het bedrijfseconomisch toezicht aangemerkt. Daarnaast is nog in het Protocol bepaald dat een «algemeen gemengd financieel concern» de Bank en de Verzekeringskamer tijdig in kennis dient te stellen van een nieuwe deelneming in een bank of verzekeraar ook ingeval daarvoor geen vvgb is vereist. Aan deze Protocol-voorwaarde zal een uitgebreidere toepassing worden gegeven, waardoor een financieel conglomeraat nimmer met een bank of verzekeraar zal kunnen worden uitgebreid zonder dat ten minste één van beide toezichthouders daar vooraf van op de hoogte is.

In aanvulling op de hiervoor genoemde toezichtregels wordt nog een nieuw toezichtinstrument nodig geacht om te voorkomen dat de toezichthouders niet in staat zouden zijn het toezicht op een conglomeraat-bank of -verzekeraar adequaat uit te oefenen doordat het desbetreffende financiële conglomeraat een ondoorzichtige formele of feitelijke zeggenschapsstructuur kent. Daarbij wordt met «formele zeggenschapsstructuur» bedoeld op de zeggenschapsstructuur van een conglomeraat die ingevolge wettelijke en statutaire bepalingen wordt vorm gegeven.²² Het gaat dan met name om de binnen een conglomeraat bestaande «moeder/dochter»-, «verticale deelneming»- en «horizontale deelneming»-verhoudingen. Met «feitelijke zeggenschapsstructuur» wordt bedoeld op de besluitvormingsstructuur van een conglomeraat zoals die in de dagelijkse praktijk wordt gehanteerd. Het gaat daarbij met name om aspecten als waar zich binnen een conglomeraat het daadwerkelijke beleids-/beslissingscentrum bevindt, hoe van daaruit de besluitvormingslijnen lopen en welke besluiten waar en door wie genomen (kunnen) worden.

In het licht van het voorgaande worden de Wtk 1992 en de Wtv 1993 aangevuld met de mogelijkheid de vergunning voor een conglomeraat

²¹ Zie ook de artikelen 8, eerste lid, onder b, van de Eerste richtlijn schadeverzekering (Richtlijn 73/239/EEG; PbEG van 16 augustus 1973, nr. L 228) en de Eerste richtlijn levensverzekering (Richtlijn 79/267/EEG; PbEG van 13 maart 1979, nr. L 63).

²² Hier wordt in het bijzonder verwezen naar de artikelen 24a, 24b en 24c van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de dochtermaatschappij, de groepsmaatschappij respectievelijk de deelneming.

metaal-bank of -verzekeraar alsmede een verklaring van geen bezwaar voor de conglomeraat-holding te weigeren of in te trekken indien de desbetreffende toezichthouder van oordeel is dat een ondoorzichtige formele of feitelijke zeggenschapsstructuur binnen het conglomeraat hem belemmert zijn toezichttaak adequaat uit te oefenen. Met betrekking tot de vergunningverlening is daartoe in artikel 9, derde lid, Wtk 1992 [Artikel I:B:2°] en in artikel 28, vijfde lid, Wtv 1993 [Artikel II:B] een nieuw beoordelingscriterium met die strekking opgenomen. Evenzo is in het kader van de verlening van een verklaring van geen bezwaar eenzelfde criterium in artikel 24, tweede lid, onder b, Wtk 1992 [Artikel I:F:1°] en in artikel 175, tweede lid, onder b, Wtv 1993 [Artikel II:I:1°] opgenomen. Voor wat betreft de intrekking van een vergunning onderscheidenlijk een verklaring van geen bezwaar wordt verwezen naar artikel 15, eerste lid, onder d, Wtk 1992 [Artikel I:E] en artikel 148, onder b, Wtv 1993 onderscheidenlijk artikel 26, zevende lid, onder b, Wtk 1992 [Artikel I:H:2°] en artikel 176, zevende lid, onder b, Wtv 1993 [Artikel II:K:2°].

7. Protocol²³

In het tripartite overleg tussen Financiën, de Bank en de Verzekeringkamer is ook overeenstemming bereikt over een aantal aanpassingen van het Protocol. Met name wordt verwezen naar de beleidsconclusies 8, 12, 14, 18, 20 en 27 in Bijlage A. Daarnaast is een aantal aanpassingen voorzien die samenhangen met het feit dat het Protocol nog uitgaat van de oude Wtk en de voorganger van de Wtv 1993. Door de Bank en de Verzekeringkamer wordt thans gewerkt aan een aangepast Protocol dat tegelijkertijd met het onderhavige wetsvoorstel in werking zal treden. Zodra dit aangepaste Protocol gereed is, zal ondergetekende het ter kennisneming aan de Tweede Kamer toezenden.

Het huidige Protocol behelst een aantal afspraken tussen de Bank en de Verzekeringkamer omtrent de wijze waarop gebruik zal worden gemaakt van bepaalde toegekende wettelijke bevoegdheden. Meer in het bijzonder betreft het de bevoegdheid om ingevolge artikel 24, derde lid, Wtk 1992 respectievelijk artikel 81, zesde lid, Wtv (vergelijk: artikel 175, derde lid, Wtv 1993) via een verklaring van geen bezwaar voorschriften op te leggen aan de vvgb-houder (is: de conglomeraat-holding). Bedoelde voorschriften zijn in paragraaf 4 van het Protocol geformuleerd. In de praktijk betekent dit dat telkens wanneer een vvgb wordt aangevraagd voor het samengaan van een bank en een verzekeraar, de Bank en de Verzekeringkamer in hun gezamenlijk advies de Minister van Financiën adviseren de door het Protocol voorgeschreven voorschriften aan de vvgb te verbinden. De Minister van Financiën volgt dit advies en neemt dus in de vvgb de overeenkomstig het Protocol geadviseerde voorschriften op.

Bij de voorbereiding van onderhavig wetsvoorstel is bevestigend of bovenstaande «Protocol»-praktijk verbeterd zou kunnen worden. Achterliggende reden daarvan is dat een vvgb een beschikking is, waaraan als zodanig nadelige aspecten kleven. Ten eerste kan een vvgb slechts in de gevallen omschreven in artikel 26, zevende lid, Wtk 1992 en artikel 176, zevende lid, Wtv 1993 gewijzigd worden. Vanuit toezichtsoptiek is het evenwel wenselijk een vvgb ook te kunnen aanpassen ingeval gewijzigd beleid of voortschrijdend inzicht daartoe aanleiding geeft.²⁴ Een goed voorbeeld daarvan is de voorgenomen aanpassing van het Protocol. De gewijzigde en nieuwe voorschriften zouden niet alleen aan nieuwe, maar ook aan reeds verleende vvgb's moeten worden verbonden. Ten tweede heeft de Protocol-praktijk ertoe geleid dat voor financiële «bank/verze-

²³ Ter zake van de aard en werking van het Protocol wordt onder meer verwezen naar: kamerstukken II 1991/92, 22 300 IXB, nr. 2, p. 21; kamerstukken II 1991/92, 22 665, B, punt 3e; en kamerstukken II 1992/93, 22 665, nr. 6, p. 38, e.v.

²⁴ Zie ook de uiteenzetting over artikel 26 (toen genummerd artikel 24), zevende lid, Wtk 1992 in kamerstukken II 1991/92, 22 665, B, punt 3e.

keraar» conglomeraten een set gestandaardiseerde voorschriften is geformuleerd. Bedoeling van die voorschriften is, de Bank onderscheidenlijk de Verzekeringskamer de instrumenten te geven om het financiële conglomeraat bij het toezicht op de betrokken bank onderscheidenlijk verzekeraar te betrekken. De gestandaardiseerde voorschriften kunnen zowel materiële verplichtingen behelzen als verplichtingen om informatie te verschaffen. Dergelijke voorschriften behoeven evenwel niet bekendgemaakt te worden, terwijl zij in de praktijk toch een regelgevend karakter hebben. Ten derde bevat momenteel iedere «Protocol»-vvgb reeds een uitgebreide set gestandaardiseerde voorschriften. Als gevolg van de aanpassingen van het Protocol zal dat aantal in de toekomst nog toenemen. Resultaat is dat een vvgb een vrij omvangrijk document aan het worden is.

Tegen de achtergrond van het bovenstaande is er voor gekozen in de Wtk 1992 een nieuw artikel 25a [Artikel I:G] op te nemen en in de Wtv 1993 een nieuw artikel 175a [Artikel II:J].

Op basis van de artikelen 25a, eerste lid, Wtk 1992 en 175a, eerste lid, Wtv 1993 kunnen de Bank respectievelijk de Verzekeringskamer (een of meer sets)²⁵ voorschriften formuleren die kunnen worden gehanteerd ingeval van financiële «bank/verzekeraar» conglomeraten.

Ingevolge artikel 25a, tweede lid, juncto 24, derde lid, Wtk 1992 en artikel 175a, tweede lid, juncto 175, derde lid, Wtv 1993 kunnen deze voorschriften door middel van een eenvoudige verwijzing aan de door financiële conglomeraten benodigde vvgb worden verbonden en treden dus in de plaats van de standaard «Protocol»-voorschriften die anders in elke vvgb afzonderlijk aan een financieel conglomeraat zouden worden opgelegd.

Voorts bevatten artikel 25a, derde lid, Wtk 1992 en artikel 175a, derde lid, Wtv 1993 de bevoegdheid om ingeval de set voorschriften als bedoeld in het eerste lid wordt gewijzigd of aangevuld, deze set ook aan een reeds ten behoeve van een financieel conglomeraat verleende vvgb te verbinden. Hierdoor wordt het mogelijk reeds bestaande financiële conglomeraten en nieuwe financiële conglomeraten telkens gelijk te behandelen. Daarbij zij aangetekend dat bestaande financiële conglomeraten, indien nodig, vanzelfsprekend een redelijke termijn zal worden gegeven om aan nieuwe of gewijzigde voorschriften te voldoen.

Voor zover het Protocol aan financiële conglomeraten te stellen voorschriften bevat, worden die voortaan op basis van de artikelen 25a Wtk 1992 en 175a Wtv 1993 door de Bank en de Verzekeringskamer gezamenlijk geformuleerd. Inzoverre het Protocol andere samenwerkingsafspraken bevat, moeten deze in het vervolg als regeling in de zin van artikel 68 Wtk 1992 en artikel 11 Wtv 1993 worden vormgegeven.

Een en ander sluit tevens aan bij de meermaals geuite wens van de Tweede Kamer het Protocol een sterke wettelijke basis te geven.

²⁵ De Bank en de Verzekeringskamer kunnen op grond van de artikelen 25a Wtk 1992 onderscheidenlijk 175a Wtv 1993 verschillende sets voorschriften formuleren. Daarbij zouden zij bijvoorbeeld kunnen aansluiten de huidige praktijk in het Protocol om ten aanzien van de onderscheiden categorieën «algemeen gemengde financiële concerns», «gemengde financiële concerns met een primair verzekeringskarakter» en «gemengde financiële concerns met een primair bancaire karakter» verschillende voorschriften voor te schrijven. Overigens is het denkbaar dat er op enig moment nog andere categorieën worden onderscheiden.

ARTIKELSGEWIJS

8. Toelichting op enkele artikelen

In aanvulling op de toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de Wtk 1992 en de Wtv 1993 in de voorgaande paragrafen, volgt hierna een korte toelichting op enkele nog niet besproken wijzigingen en verwijzingen naar de in de voorgaande paragrafen toegelichte artikelen. Op deze plaats wordt er voor de goede orde op gewezen dat op zich vergelijkbare bepalingen in beide wetten niet altijd identiek zijn geformuleerd, omdat bij de formulering van de desbetreffende bepalingen is aangesloten bij de betrokken wet.

Artikel 8 Wtk 1992 [Artikel I:A]

Op basis van artikel 8 Wtk 1992 is een onderneming of instelling die een vergunning aanvraagt, verplicht de aanvraag vergezeld te doen gaan van bepaalde gegevens. Omdat aan artikel 9 Wtk 1992 een drietal beoordelingscriteria wordt toegevoegd, dient artikel 8 overeenkomstig te worden aangevuld. Vandaar dat aan artikel 8, tweede lid, Wtk 1992 de onderdelen c, d en i zijn toegevoegd.

Artikel 9 Wtk 1992 [Artikel I:B]

Voor de toelichting op artikel 9, eerste lid, onderdelen d en e, Wtk 1992 wordt verwezen naar paragraaf 5, alinea 1 tot en met 5.

Het aan artikel 9 toegevoegde derde lid wordt toegelicht in paragraaf 6.

Artikel 12 Wtk 1992 [Artikel I:C]

De aanpassing van artikel 12 Wtk 1992 vloeit voort uit de wijziging van artikel 8 Wtk 1992 bij Artikel I:A.

Artikel 13 Wtk 1992 [Artikel I:D]

De aanpassing van artikel 13 Wtk 1992 vloeit voort uit de wijziging van artikel 8 Wtk 1992 bij Artikel I:A.

Artikel 15 Wtk 1992 [Artikel I:E]

De aanpassing van artikel 15 Wtk 1992 vloeit voort uit de wijziging van artikel 9 Wtk 1992 bij Artikel I:B.

Artikel 24 Wtk 1992 [Artikel I:F]

Voor de toelichting op artikel 24, tweede lid, onderdeel b, Wtk 1992 wordt verwezen naar paragraaf 6.

Artikel 25a Wtk 1992 [Artikel I:G]

Voor de toelichting op het nieuwe artikel 25a Wtk 1992 wordt verwezen naar paragraaf 7.

Met betrekking tot artikel 25a, tweede en derde lid, Wtk 1992 wordt volledigheidshalve opgemerkt dat tegen het verbinden van de voorschriften in beide gevallen beroep openstaat.

Artikel 26 Wtk 1992 [Artikel I:H]

Voor de toelichting op artikel 26, zevende lid, onderdeel b, Wtk 1992 wordt verwezen naar paragraaf 6.

Artikel 39 Wtk 1992 [Artikel I:I]

In artikel 39 Wtk 1992 wordt een aantal bepalingen omtrent de vergunningverlening aan in Nederland gevestigde kredietinstellingen van overeenkomstige toepassing verklaard op bijkantoren in Nederland van kredietinstellingen die buiten de Gemeenschap²⁶ zijn gevestigd. Echter de uitbreidingen in de artikelen 8 en 9 Wtk 1992 zijn niet op dergelijke bijkantoren toepasselijk, hetgeen betekent dat de verwijzing naar die artikelen in artikel 39 Wtk 1992 aangepast moest worden.

Artikel 56a Wtk 1992 [Artikel I:J]

Voor de toelichting op het nieuwe artikel 56a Wtk 1992 zij verwezen naar paragraaf 5, alinea 7.

Artikel 26 Wtv 1993 [Artikel II:A]

Een aanvrager van een vergunning dient ingevolge artikel 26 Wtv 1993 bij zijn aanvraag de nodige gegevens te overleggen. Aangezien er bij de vergunningverlening een drietal nieuwe beoordelingscriteria is geïntrodu-

²⁶ Bij inwerkingtreding van de Europese Economische Ruimte» dient hier «buiten de Europese Economische Ruimte gelezen te worden.

ceerd – vide de artikelen 28 en 29 Wtv 1993 – behoeft artikel 26 dus net als hierboven artikel 8 Wtk 1992 aanpassing. Deze aanpassing behelst de toevoeging in artikel 26, eerste lid, Wtv 1993 van de onderdelen b, c en e.

Artikel 28 Wtv 1993 [Artikel II:B]

Voor de toelichting op artikel 28, vijfde lid, Wtv 1993 wordt verwezen naar paragraaf 6.

Artikel 29 Wtv 1993 [Artikel II:C]

Voor de toelichting op de nieuwe leden 3 en 4 van artikel 29 Wtv 1993 wordt verwezen naar paragraaf 5, alinea 1 tot en met 5.

Artikel 31 Wtv 1993 [Artikel II:D]

In artikel 31, eerste lid, Wtv 1993 werd aanvankelijk van een dochtermaatschappij met zetel in Nederland van een onderneming met zetel buiten de Gemeenschap verlangd dat deze bij de aanvraag van een vergunning opgave zou doen van de structuur van de groep waartoe deze behoort. Dit vereiste is nu voor alle aanvragers van een vergunning opgenomen in artikel 26, eerste lid, onderdeel e, Wtv 1993, waardoor een specifiek vereiste in artikel 31 Wtv 1993 overbodig is geworden. Met het oog daarop is het eerste lid van artikel 31 Wtv 1993 geschrapt.

Artikelen 45 en 82 Wtv 1993 [Artikel II:E en II:G]

De artikelen 45 en 82 Wtv 1993 hebben betrekking op de vertegenwoordiger in Nederland van een verzekeraar met zetel buiten de Gemeenschap respectievelijk de vertegenwoordiger in een andere lid-staat van een verzekeraar met zetel in Nederland. In beide artikelen wordt artikel 29 Wtv 1993 van overeenkomstige toepassing op deze beide vertegenwoordigers verklaard. De uitbreiding van artikel 29 Wtv 1993 met een derde en vierde lid maakt dat de verwijzing naar artikel 29 in de artikelen 45 en 82 Wtv 1993 niet langer correct is. Derhalve dient bedoelde verwijzing tot artikel 29, eerste en tweede lid, Wtv 1993 te worden ingeperkt.

Artikel 69 Wtv 1993 [Artikel II:F]

Voor de toelichting op artikel 69 Wtv 1993 wordt verwezen naar paragraaf 6, alinea 1 en 2.

Artikel 98 Wtv 1993 [Artikel II:H]

Voor verzekeraars met zetel in Nederland is de eis van een goede administratieve organisatie in artikel 70 Wtv 1993 verankerd. In paragraaf 6 is aangegeven dat dit artikel is uitgebreid met de mogelijkheid om aan verzekeraars aanbevelingen en algemene richtlijnen voor hun bedrijfsvoering te geven met betrekking tot hun administratieve organisatie. Artikel 98 Wtv 1993 betreffende de administratieve organisatie van bijkantoren in Nederland van verzekeraars met zetel buiten de Gemeenschap, is op een vergelijkbare wijze als artikel 70 Wtv 1993 gewijzigd.

Artikel 173 Wtv 1993 [Artikel II:I]

Voor de toelichting op de wijziging van artikel 173 Wtv 1993 wordt verwezen naar paragraaf 6.

Artikel 175a Wtv 1993 [Artikel II:J]

Voor de toelichting op het nieuwe artikel 175a Wtv 1993 wordt verwezen naar paragraaf 7.

Artikel 176 Wtv 1993 [Artikel II:K]

Voor de toelichting op het nieuwe onderdeel b van artikel 176 Wtv 1993 wordt verwezen naar paragraaf 6.

De Minister van Financiën,
W. Kok